

IDEARI

Fugit el garbuig ple de confusió del primer moment republicà, quasi tothom ha procurat serenar-se, o bé cubrir amb un vel aparatós de calma la revolució que a l'interior de cada qual ha portat el canvi de règim.

Hi ha hagut qui, obrant amb consciència, ha victorejat la República amb tot el sentir de la seva ànima; aquests han sigut els republicans *pur sang*, els lluitadors per l'ideal demòcrata. Hi ha hagut d'altres que, contra la seva voluntat, s'han abstingut d'acompanyar-los; aquests han sigut els prudents, els republicans de pensament, els de la llibertat empresonada. Hi ha hagut, també, l'indiferent, que s'ha fet republicà perquè sí, com quasi s'havia dit monàrquic perquè sí, com un ruc que volta la sínia, sense pena ni glòria. I, finalment, hi ha hagut la víctima: el dinàstic, el minorista indubtable, però ferm fracassat i tot.

Anomalies del temps! Qui tenia de dir-los hi als admiradors fèrvids del monarca fugitiu, als que miraren benignament l'implantació de la Dictadura, als que, ni interiorment, no protestaren de la llei de fugues, que el capgirament del poder era proper! Qui tenia de predir la vibrant victòria dels republicans, dels desposseïts del dret de pàtria, dels empresonats per haver volgut expansionar la seva manera de veure les coses!

I tot ha vingut. L'evolució ha sigut natural, filla del voler majorista, que era occit en voler néixer, veritable com el compliment d'una profecia apotegmàtica; com la glòria d'un predestinat. No ha sigut la salutació paradoxal de la fortuna: ha sigut la força avassalladora del triomf d'una idea. Res més.

El triomf de la causa republicana podia, però, ésser més contundent si els republicans mateixos no li haguessin buscat oposició, amb la manera de propagar-la. S'havia arribat, abans, a l'extrem de veure un míting republicà presidit pel garrot. Antany un republicà era un anti-teòcrata, un anarquista i un llibertari. Avui pot ésser republicà un idealista sensat, un catòlic fervent o bé un capitalista qualsevol.

República és negació de la monarquia i afirmació de la democràcia i s'ha de tenir en compte que aquesta va ésser exultada fins pel mateix Jesucrist. Així, que creiem, doncs, en la bàsica fonamentació de la fortitud del règim nou-nat, no d'una manera relativa, si no gairebé fulminant.

Seria trista la reafirmació dinàstica, sobretot a Catalunya on, en els moments actuals; un monàrquic deu ésser considerat com un infractor dels drets de la pàtria, tota vegada que la màxima aspiració catalana ha trobat en la República l'aculliment de fet, que mai havia trobat en el règim passat. El català, que no és republicà per ésser indiferent, és un pecador dispensable; però el català monàrquic pot dir-se català, perquè a Catalunya mai hem caigut en la nimietat de desposseir a ningú del dret de pàtria.